

Papež Frančišek

Apostolsko pismo
Z OČETOVSKIM SRCEM
PATRIS CORDE

Cerkveni dokumenti
166

Papež Francišek
Apostolsko pismo
Z OČETOVSKIM SRCEM
PATRIS CORDE

Papež Francišek

Apostolsko pismo

Z OČETOVSKIM SRCEM

PATRIS CORDE

**Ob 150. obletnici razglasitve sv. Jožefa za zavetnika
vesoljne Cerkve**

Družina
Ljubljana
2021

CERKVENI DOKUMENTI 166

Papež Frančišek

Apostolsko pismo

Z OČETOVSKIM SRCEM

Ob 150. obletnici razglasitve sv. Jožefa za zavetnika vesoljne Cerkve

Izvirnik:

Lettera apostolica

PATRIS CORDE

DEL SANTO PADRE FRANCESCO

in occasione del 150° anniversario della dichiarazione di san Giuseppe
quale patrono della Chiesa universale

© Libreria Editrice Vaticana, Vaticano

© Družina d. o. o., Ljubljana

Glavni urednik: Rafko Valenčič

Prevod: Stane Zore

Lektorirala: Marija Bratina

Redakcija in spremna beseda: Rafko Valenčič

Izdala: Družina

Zanjo: Tone Rode

Naklada: 900 izvodov

Tisk: Tiskano v Sloveniji

Cena 6,90 EUR

Več informacij o knjigah založbe Družina dobite na www.druzina.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

929sv. Jožef:27-1
27-055.52-055.1

FRANCISCUS, papež

Z očetovskim srcem = Patris corde : apostolsko pismo : ob 150. obletnici razglasitve sv. Jožefa za zavetnika vesoljne Cerkve / papež Frančišek ; [prevod Stane Zore ; spremna beseda Rafko Valenčič]. - Ljubljana : Družina, 2021. - (Cerkveni dokumenti ; 166)

Prevod dela: Patris corde
ISBN 978-961-04-0793-5
COBISS.SI-ID 47437059

Papež Francišek

Apostolsko pismo
Z OČETOVSKIM SRCEM
PATRIS CORDE

*Ob 150. obletnici razglasitve sv. Jožefa
za zavetnika vesoljne Cerkve*

Z OČETOVSKIM SRCEM – PATRIS CORDE: tako je Jožef ljubil Jezusa, ki ga vsi štirje evangeliji imenujejo: »*Jožefov sin*«,¹

Evangelista, ki sta izpostavila njegov lik, Matej in Luka, povesta malo, a vendar dovolj za razumevanje, kakšen oče je bil in kakšno poslanstvo mu je zaupala Božja previdnost.

Vemo, da je bil preprost tesar (prim. *Mt 13,55*), Marijin zaročenec (prim. *Mt 1,18; Lk 1,27*); »pravičen mož« (*Mt 1,19*), vedno pripravljen izpolniti Božjo voljo, kakršna se kaže v njegovi Postavi (prim *Lk 2,22.27.39*) in po kar četvero sanjah (prim. *Mt 1,20; 2,13.19.22*). Po dolgem in napornem potovanju iz Nazareta v Betlehem je videl Mesija, ki se je rodil v hlevu, ker drugje »zanju ni bilo prostora« (*Lk 2,7*). Bil je priča češčenja pastirjev (prim. *Lk 2,8-20*) in modrih (prim. *Mt 2,1-12*), ki predstavljajo prvi Izraelce, drugi pa poganska ljudstva.

Pogumno je sprejel zakonito očetovstvo Jezusa in mu dal ime, ki mu ga je razodel angel: »Daj mu ime Jezus: kajti on bo svoje ljudstvo odrešil grehov« (*Mt 1,21*). Kot je znano, je dati

¹ *Lk 4,22; Jn 6,42; prim. Mt 13,55; Mr 6,3.*

ime človeku ali stvari pri antičnih ljudstvih pomenilo dati mu pripadnost, kot je to storil Adam v pripovedi Prve Mojzeso-ve knjige (prim. 2,19-20).

Štirideset dni po rojstvu je Jožef v templju skupaj z materjo daroval Dete Gospodu in presenečen poslušal Simeonovo prerokbo o Jezusu in Mariji (prim. *Lk* 2,22-35). Da bi Jezusa obranil pred Herodom, je kot tujec prebival v Egiptu (prim. *Mt* 2,13-18). Ko se je vrnil v domovino, je živel skrito v majhni, neznani vasi Nazaret v Galileji – od koder, kot se je govorilo, »ne pride noben prerok« in ne »more biti kaj dobrega« (prim. *Jn* 7,52; 1,46) – daleč od Betlehema, svojega rojstnega mesta, in od Jeruzalema, kjer se je dvigal tempelj. Ko sta med romanjem v Jeruzalem izgubila dvanajstletnika, sta ga z Marijo tesnobno iskala in ga našla v templju, kako je razpravjal z učitelji Postave (prim. *Lk* 2,41-50).

Za Marijo, Jezusovo Materjo, noben svetnik ne zavzema toliko prostora v papeškem učenju kot Jožef, njen ženin. Moji predhodniki so poglobili sporočilo, vsebovano v nekaj podatkih, ki so nam jih posredovali evangeliji, da bi bolje poudarili njegovo središčno vlogo v zgodovini odrešenja: blaženi Pij IX. ga je razglasil za »zavetnika Katoliške cerkve«,² častitljivi Pij XII. ga je predstavil kot »zavetnika delavcev«³ in sv. Janez Pavel II. kot »Odrešenikovega varuha«.⁴ Ljudstvo se mu priporoča kot »priprošnjiku za srečno smrt«.⁵

Zato bi po 150 letih od njegove razglasitve za zavetnika *Katoliške cerkve* po blaženem Piju IX. 8. decembra 1870 rad – kakor pravi Jezus –, da »bi usta izrazila to, česar je v preobilju v srcu« (prim. *Mt* 12,34), delil z vami nekaj osebnih razmišljanj o tem izrednem liku, ki je tako blizu človeškemu

² S. Rituum Congregatio, *Quemadmodum Deus* (8. decembra 1870, v: ASS 6 (1870-71), 194.

³ Prim. *Govor ACLI ob prazniku sv. Jožefa Delavca* (1. maja 1955), v: AAS 47 (1955), 406.

⁴ Janez Pavel II., Apostolska spodbuda *Odrešenikov varuh – Redemptoris custos* (15. avgusta 1989), v: AAS 82 (1990), 5-34.

⁵ *Katekizem Katoliške cerkve*, Ljubljana 1993, 1014.

stanju vsakogar izmed nas. Ta želja je rasla v teh mesecih pandemije, v kateri lahko sredi krize, ki nas prizadeva, doživljamo, da »naša življenja, ki jih tkejo in podpirajo navadni ljudje – običajno pozabljeni – ki se ne pojavljajo v naslovih velikih časopisov in revij ne na prizoriščih zadnjega šova, pa vendar danes zanesljivo pišejo odločilne dogodke naše zgodovine: zdravniki, bolničarke in bolničarji, delavci v veletrgovinah, supermarketih, čistilke, čuvaji, prevozniki, organi pregona, prostovoljci, duhovniki, redovnice in mnogi mnogi drugi, ki so razumeli, da se nihče ne reši sam. [...] Koliko ljudi se vsak dan vadi v potrpljenju in vliva upanje, skrbeč za to, da ne sejejo panike, ampak soodgovornost. Koliko očetov, mater, dedkov in babic, učiteljev našim otrokom s temi malimi vsakdanjimi dejanji kaže, kako se spoprijeti in prebroditi krizo s prilagajanjem navad, dviganjem pogledov in spodbujanjem molitve. Koliko ljudi moli, daruje in prosi za dobro vseh.«⁶ V sv. Jožefu lahko vsi najdejo človeka, ki ostaja neopažen, moža vsakdanje navzočnosti, obzirne in skrite, priprošnjika, oporo in vodnika v trenutkih težav. Sv. Jožef nas spominja, da imajo vsi tisti, ki so na videz skriti ali v »drugi vrsti«, neprimerljivo vlogo v zgodovini odrešenja. Vsem gre beseda priznanja in hvaležnosti.

1. Ljubljeni oče

Veličina sv. Jožefa je v dejstvu, da je bil Marijin zaročenec in Jezusov oče. Kot tak se je »postavil v službo celotnemu odrešenjskemu načrtu,« kot pravi sv. Janez Krizostom.⁷

Sv. Pavel VI. opozarja, da se je njegovo očetovstvo konkretno izrazilo v tem, da »je iz svojega življenja naredil služenje, žrtev skrivnosti učlovečenja in odrešenjskega poslanstva, ki je z njo povezano; da je svojo zakonito avtoriteto, ki mu je pripadala nad sveto družino, uporabil za popolno daritev sebe,

⁶ *Meditacija v času pandemije* (27. marca 2020), v: *L'Osservatore Romano*, 29. marca 2020, str. 10.

⁷ *In Matth. Hom*, V, 3: PG 57, 58.

svojega življenja, svojega dela; da je svojo človeško poklicanost k ljubezni do družine spremenil v nadčloveško darovanje samega sebe, svojega srca in vseh sposobnosti v ljubezni, ki je postavljena v služenje Mesiju, ki se razvija v njegovih hiši.«⁸

Zaradi te vloge v zgodovini odrešenja je sv. Jožef oče, ki ga je krščansko ljudstvo vedno ljubilo. To dokazuje dejstvo, da so mu po svetu posvečene številne cerkve; da so se številne redovne ustanove, bratovščine in cerkvene skupine navdihovale pri njegovi duhovnosti ter nosijo njegovo ime in se v njegovo čast že stoletja odvijajo različne svete uprizoritve. Veliko svetnikov in svetnic je bilo njegovih navdušenih častilcev. Med njimi je sv. Terezija Avilska, ki ga je sprejela za zagovornika in priprošnjika. Veliko se mu je priporočala in prejela vse milosti, za katere je prosila. Opogumljena s svojo izkušnjo je tudi druge prepričevala, da so ga častili.⁹

V vsakem molitveniku najdemo kakšno molitev k sv. Jožefu. Posebne prošnje so nanj naslovljene ob sredah, zlasti pa ves mesec marec, ki je tradicionalno posvečen njemu.¹⁰

Zaupanje ljudstva v sv. Jožefa je povzeto v izrazu: »*Ite ad Ioseph*«, ki se nanaša na čas lakote v Egiptu, ko so ljudje faraona prosili za kruh, on pa je odgovarjal: »Pojdite k Jožefu; kar vam poreče, to storite!« (1 Mz 41,55). Šlo je za Jožefa, Jakobovega sina, ki so ga bratje iz zavisti prodali (prim. 1 Mz 37,11-28) in ki je – v skladu s svetopisemsko pripovedjo – pozneje postal podkralj Egipta (prim. 1 Mz 41,41-44).

⁸ Homilija (19. marca 1966), v: *Insegnamenti* VI, IV (1966), 110.

⁹ Prim. *Libro della vita*, 6, 6–8.

¹⁰ Vsak dan že več kot štirideset let po hvalnicah molim molitev k sv. Jožefu, vzeto iz francoske knjige različnih pobožnosti iz 19. stoletja Kongregacije redovnic Jezusa in Marije, ki izraža pobožnost, zaupanje in določen izziv sv. Jožefu: »Častitljivi oče sv. Jožef, čigar moč zna nemogoče spreminiti v mogoče, pridi mi na pomoč v teh trenutkih stiske in težav. Pod svoje varstvo sprejmi zelo hude in težavne razmere, ki ti jih zaupam, da se bodo srečno razrešile. Moj ljubljeni oče, vse svoje zaupanje polagam vate. Naj ne govorijo, da sem te klical zaman, in ker pri Jezusu in Mariji moreš vse, mi pokaži, da je tvoja dobrotla tolikšna kot tvoja moč. Amen.«

Kot Davidov potomec (prim. *Mt* 1,16,20), iz čigar korenine naj bi po prerokbi preroka Natana Davidu (prim. *2 Sam* 7) pognal Jezus, in kot ženin Marije iz Nazareta je sv. Jožef tečaj, ki združuje staro in novo zavezo.

2. Oče v nežnosti

Jožef je videl, kako Jezus iz dneva v dan raste »v modrosti, starosti in milosti pri Bogu in pri ljudeh« (*Lk* 2,52). Kakor je Gospod storil Izraelu, tako ga je on »učil hoditi, ko ga je držal za roko: zanj je bil kot oče, ki dviga otroka k licu, ki se sklanja k njemu, da bi mu dajal jesti« (prim. *Oz* 11,3-4).

Jezus je v Jožefu videl Božjo nežnost: »Kakor oče izkazuje usmiljenje nad otroki, tako Gospod izkazuje usmiljenje nad tistimi, ki se ga bojijo« (*Ps* 103,13).

Jožef je gotovo slišal, kako je v sinagogi med molitvijo psalmov odmevalo, da je Izraelov Bog Bog nežnosti,¹¹ ki je dober do vseh, in da je »njegovo usmiljenje nad vsemi njegovimi deli« (*Ps* 145,9).

Zgodovina odrešenja se »v upanju proti upanju« (*Rim* 4,18) uresničuje skozi naše slabotnosti. Prevečkrat mislimo, da Bog zaupa samo v dobre in zmagovite prvine v nas, v resnici pa se večina njegovih načrtov uresničuje po naših slabotnostih in kljub njim. Zaradi tega je sv. Pavel rekel: »Da pa se zaradi vzvišenosti razodetij ne bi prevzel, mi je bil dan v meso trn, satanov sel, ki naj bi me tepel, da se ne bi prevzel. Trikrat sem prosil Gospoda, da bi ga umaknil od mene, a mi je rekel: ‚Dovolj ti je moja milost. Moč se dopolnjuje v slabotnosti.‘ Zato se bom zelo rad ponašal s svojimi slabotnostmi, da bi se v meni utaborila Kristusova moč« (*2 Kor* 12,7-9).

¹¹ Prim. *5 Mz* 4,31; *Ps* 69,17; 78,38; 86,5; 111,4; 116,5; *Jer* 31,20.

Če je to perspektiva odrešenjske ekonomije, se moramo naučiti sprejemati svojo slabotnost z globoko nežnostjo.¹²

Hudobni duh nas sili, da na svojo krhkost gledamo z negativno sodbo, Duh pa jo pokaže z nežnostjo. In nežnost je najboljši način, da se dotaknemo tega, kar je krhkega v nas. Stegnjeni prst in sodba, ki ju uporabljamo v odnosih do drugih, sta zelo pogosto znamenji nesposobnosti, da vi v sebi sprejeli svojo lastno slabotnost, svojo lastno krhkost. Samo nežnost nas bo rešila pred delom Tožnika (prim. *Raz* 12,10). Zato je pomembno srečati Božje usmiljenje, zlasti v zakramentu sprave, ko doživimo resnico in nežnost. Protislovno je, da nam tudi hudobni duh lahko pove resnico, a če to stori, je zato, da nas obsodi. Mi pa vemo, da nas Resnica, ki prihaja iz Boga, ne obsoja, ampak nas sprejema, objame, podpira, nam odpušča (prim. *Lk* 15,11-32); prihaja nam naproti, nam vrne dostojanstvo, nas postavi na noge, nam pripravi praznik zaradi tega, ker je »ta moj sin bil namreč mrtev in je oživel, bil je izgubljen in je najden« (v. 24).

Božja volja, njegova zgodovina, njegov načrt gredo tudi skozi Jožefovo stisko. Jožef nas tako uči, da verovati v Boga pomeni tudi verjeti, da On lahko deluje tudi skozi naše strahove, našo krhkost, našo slabotnost. Uči nas, da se v življenjskih viharjih ne smemo bati Bogu prepustiti krmila našega čolna. Včasih hočemo nadzorovati vse, a On ima vedno širši pogled.

3. Oče v poslušnosti

Kakor je Bog storil z Marijo, ko ji je pokazal svoj načrt odrešenja, je tudi Jožefu razkril svoje načrte; to je storil skozi

¹² Prim. Papež Frančišek, Apostolska spodbuda *Veselje evangelija – Evangelii gaudium* (24. novembra 2013), Cerkevni dokumenti 140, Ljubljana 2014, 88; 288, v: *AAS* 105 (2013), 1057; 1136–1137.

sanje, ki jih je Sveto pismo kot vsa starodavna ljudstva imelo za eno od sredstev, po katerih Bog kaže svojo voljo.¹³

Jožef je v hudi stiski zaradi nerazumljive Marijine nosečnosti: noče je »javno osramotiti«,¹⁴ ampak se odloči, da jo bo »skrivaj odslovil« (Mt 1,19). V prvih sanjah mu angel pomaga razrešiti njegovo težko zagato: »Ne boj se vzeti k sebi Marije, svoje žene; kar je spočela, je namreč od Svetega Duha. Rodila bo sina in daj mu ime Jezus, kajti on bo svoje ljudstvo odrešil grehov« (Mt 1,20-21). Njegov odgovor je bil takojšen: »Ko se je Jožef zbudil, je storil, kakor mu je naročil Gospodov angel« (Mt 1,24). S poslušnostjo je premagal svojo dramo in rešil Marijo.

V drugih sanjah je angel ukazal Jožefu: »Vstani, vzemi dete in njegovo mater in béži v Egipt! Bodi tam, dokler ti ne povem; Herod bo namreč iskal dete, da bi ga umoril« (Mt 2,13). Jožef je brez omahovanja ubogal, ne da bi se vpraševal o težavah, ki jim bo šel naproti: »Vstal je, ponoči vzel dete in njegovo mater ter se umaknil v Egipt. Tam je bil do Herodove smrti« (Mt 2,14-15).

V Egiptu je Jožef z zaupanjem in potrpežljivo čakal na sporočilo, ki mu ga je obljubil angel, naj se vrne v svojo deželo. Brž ko mu je Božji poslanec v tretjih sanjah, potem ko ga je obvestil, da so pomrli tisti, ki so skušali umoriti otroka, ukazal, naj vstaje, vzame s seboj otroka in njegovo mater in se vrne v Izraelovo deželo (prim. Mt 2,19-20), je še enkrat brez oklevanja ubogal: »Vstal je, vzel otroka in njegovo mater in prišel v Izraelovo deželo« (Mt 2,21).

Toda med potjo nazaj, »ko je slišal, da vlada v Judeji Arhelaj namesto svojega očeta Heroda, se je bal iti tja. Bil pa je v sanjah opomnjen – bilo je že četrtič, ko se je to zgodilo – se je umaknil v galilejsko deželo. Ko je prišel tja, se je naselil v mestu, ki se imenuje Nazaret« (Mt 2,22-23).

¹³ Prim. 1 Mz 20,3; 28,12; 31,11.24; 40,8; 41,1-32; 5 Mz 12,6; 1 Sam 3,3-10; Dan 2; 4; Job 33,15.

¹⁴ V teh primerih je bilo predvideno tudi kamnanje (prim. 5 Mz 22,20-21).

Evangelist Luka pa poroča, da se je Jožef lotil dolge in neprijetne poti iz Nazareta v Betlehem po ukazu cesarja Avgusta, ki se je nanašal na popis prebivalstva, da bi se popisal v svojem mestu. In ravno v teh okoliščinah se je rodil Jezus (prim. 2,1-7) in bil kot vsi otroci vpisan v knjigo rojstev.

Sv. Luka še posebej skrbno poudarja, da so Jezusovi starši spolnjevali vse predpise postave: obrede Jezusove obreze, Marijinega očiščevanja po porodu, darovanje prvorojenca Bogu (prim. 2,21-24).¹⁵

V vseh življenjskih okoliščinah je Jožef znal izreči svoj »fiat« (»zgodí se«) kot Marija ob oznanjenju in Jezus v Getsemaniju.

Jožef je v svoji vlogi glave družine naučil Jezusa ubogati starše (prim. *Lk* 2,51) v skladu z Božjo zapovedjo (prim. *2 Mz* 20,12).

V skritosti Nazareta, v Jožefovi šoli se je Jezus naučil izpolnjevati Očetovo voljo. Ta volja je postala njegova vsakdanja jed (prim. *Jn* 4,34). Tudi v najtežjem trenutku svojega življenja, ki ga je doživel v Getsemaniju, je raje izpolnil Očetovo voljo in ne svoje¹⁶ in postal »pokoren do smrti [...] na križu« (*Flp* 2,8). Zato pisec Pisma Hebrejcem zaključuje, da se je Jezus »iz tega, kar je pretrpel, naučil poslušnosti« (5,8).

Iz vseh teh dogodkov je razvidno, da je Jožefa »Bog poklical, da bi neposredno služil Jezusovi osebi in poslanstvu z izvrševanjem svojega očetovstva: prav na ta način je v polnosti časov sodeloval pri veliki skrivnosti odrešenja in je v resnici služabnik odrešenja.«¹⁷

¹⁵ Prim. *3 Mz* 12,1-8; *2 Mz* 13,2.

¹⁶ Prim. *Mt* 26,39; *Mr* 14,36; *Lk* 22,42.

¹⁷ Sv. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda *Odrešenikov varuh – Redemptoris custos* (15. avgusta 1989), 8: AAS 82 (1990), 14.

4. Oče v sprejemanju

Jožef sprejme Marijo, ne da bi postavljajl pogoje. Zaupa angelovim besedam. »Plemenitost njegovega srca ga je naučila, da je to, kar se je naučil po postavi, podredil ljubezni; in danes, v tem svetu, v katerem je psihično, besedno in fizično nasilje nad ženskami očitno, se Jožef predstavlja kot lik spoštljivega in nežnega moža, ki se kljub temu da nima vseh podatkov, odloči za Marijin ugled, dostojanstvo in življenje. V njegovem dvomu, kako naj se najbolje odloči, mu je Bog pomagal izbrati tako, da je razsvetlil njegovo presojo.«¹⁸

V našem življenju se velikokrat zgodijo stvari, katerih pomena ne razumemo. Pogosto je naš prvi odziv razočaranje in upor. Jožef svoja razmišljanja pušča ob strani, da naredi prostor za to, kar se dogaja, in ne glede na to, kako zelo skrivnostno se lahko zdi njegovim očem, to sprejme, prevzame odgovornost in se pomiri s svojo zgodovino. Če se ne pomirimo s svojo zgodovino, nam ne bo uspelo narediti niti naslednjega koraka, ker bom vedno ostajali talci svojih pričakovanj in posledičnih razočaranj.

Duhovno življenje, ki nam ga kaže Jožef, ni takšno, da *pojasnjuje*, ampak takšno, da *sprejema*. Samo iz tega sprejemanja, iz te pomirjenosti lahko zaslutimo večjo zgodovino, globlji pomen. Zdi se, da odmevajo ognjevite Jobove besede, ki na ženino povabilo, naj se upre za vse zlo, ki se mu dogaja, odgovori: »Dobro smo prejeli od Gospoda, zakaj bi hudega ne sprejeli?« (*Job 2,10*).

Jožef ni človek, pasivno vdan v usodo. Njegova vloga je pogumna in močna. Sprejemanje je način, po katerem se v našem življenju kaže dar moči, ki prihaja od Svetega Duha. Samo Gospod nam lahko da moč, da sprejmemo življenje tako, kot je, da naredimo prostor tudi za protislovni, nepričakovani del bivanja, ki nas razočara.

¹⁸ *Homilija pri maši ob razglasitvi blaženih, Villavicencio – Colombia (8. septembra 2017), v: AAS 109 (2017), 1061.*

Jezusov prihod med nas je Očetov dar, da bi se vsak spravil s stvarnostjo lastne zgodovine tudi takrat, kadar je ne razume popolnoma.

Kakor je Bog dejal našemu svetniku: »Jožef, Davidov sin, ne boj se« (Mt 1,20), se zdi, da ponavlja tudi nam: »Ne bojte se!« Odložiti moramo jezo in razočaranje ter brez kakršne koli svetne vdanosti v usodo, marveč z močjo, ki je polna upanja, narediti prostor temu, česar nismo izbrali, in vendar obstaja. Takšno sprejemanje življenja nas uvede v skrivni pomen. Življenje vsakogar izmed nas se lahko čudežno vnovič začne, če najdemo pogum, da ga živimo skladno z evangelijem. In ni pomembno, če se zdi, da se je doslej vse obrnilo na slabo in so nekatere stvari nepovratne. Bog lahko stori, da med skalami poženejo rože. Tudi če nam naše srce kaj očita, je On »večji od našega srca in spoznava vse« (1 Jn 3,20).

Zopet se vrne krščanski realizem, ki ne zavrže ničesar, kar obstaja. Resničnost je v svoji skrivnostni neupogljivosti in zapletenosti nosilka smisla bivanja s svojimi lučmi in sencami. Zaradi tega apostol Pavel reče: »Vemo, da njim, ki ljubijo Boga, vse pripomore k dobremu« (Rim 8,28). In sv. Avguštin dodaja: »Tudi tisto, kar se imenuje zlo (*etiam illud quod malum dicitur*).«¹⁹ V tem celotnem pogledu vera osmisli vsak vesel ali žalosten dogodek.

Daleč od tega torej, da bi verovati pomenilo najti lahke tolažilne rešitve. Vera, ki nas jo uči Jezus, je vera, ki jo vidimo pri sv. Jožefu, ki ni iskal bližnjic, ampak se je z »odprtimi očmi« soočil s tem, kar se mu je dogajalo, in za to osebno prevzel odgovornost.

Jožefova sprejemljivost nas vabi, da sprejemamo druge brez izključevanja, takšne, kakršni so, s posebno ljubeznijo do slabotnih, ker si je Bog izbral to, kar je slabotnega (prim. 1 Kor 1,27), kjer je »oče sirotam in pokrovitelj vdo-

¹⁹ Sv. Avguštin, *Enchiridion de fide, spe et caritate*, 3.11: PL 40, 236.

vam« (Ps 68,6), in ukazuje, naj ljubimo tujca.²⁰ Rad si predstavljam, da je Jezus iz Jožefovega obnašanja dobil navdih za priliko o izgubljenem sinu in usmiljenem očetu (prim. Lk 15,11-32).

5. Oče ustvarjalnega poguma

Če je prvi korak vsakega resničnega notranjega ozdravljenja sprejeti svojo zgodovino oziroma v sebi narediti prostor tudi za tisto, česar si v življenju nismo izbrali, pa moramo dodati še eno pomembno značilnost: ustvarjalni pogum. Ta se pojavi predvsem takrat, kadar naletimo na težave. Pravzaprav se pred težavo lahko ustavimo in se umaknemo, ali pa se na neki način znajdemo. Včasih ravno težave potegnejo iz nas rezerve, za katere sploh nismo mislili, da jih imamo.

Ko beremo »evangelije otroštva«, se velikokrat sprašujemo, zakaj Bog ni posegel neposredno in jasno. Toda Bog posreduje po dogodkih in ljudeh. Jožef je človek, po katerem je Bog poskrbel za začetek zgodovine odrešenja. On je pravi »čudež«, po katerem je Bog rešil otroka in njegovo mater. Nebesa posredujejo tako, da zaupajo v ustvarjalni pogum tega moža, ki je, ko je prišel v Betlehem in ni našel prebivališča, kjer bi Marija lahko rodila, pospravil hlev in ga uredil, da je postal čim bolj prijeten prostor za Božjega Sina, ki prihaja na svet (prim. Lk 2,6-7). Zaradi Herodove grožnje, da bo umoril Otroka, je bil Jožef še enkrat v spanju opozorjen, naj ga varuje, zato je sredi noči organiziral beg v Egipt (prim. Mt 2,13-14).

Ob površnem branju teh pripovedi imamo vedno vtis, da je svet na milost in nemilost izroč en močnim in mogočnim, »vesela novica« evangelija pa je v tem, da nam pokaže, kako Bog kljub oblastnosti in nasilnosti zemeljskih vladarjev vedno najde način za uresničitev svojega načrta odrešenja. Včasih se zdi, da je tudi naše življenje na milost in nemilost izro-

²⁰ Prim. 5 Mz 10,19; 2 Mz 22,20-22; Lk 10,29-37.

čeno oblasti močnih, evangelij pa nam pravi, da Bogu vedno uspe rešiti tisto, kar je pomembno, pod pogojem, da uporabljamo ustvarjalni pogum tesarja iz Nazareta, ki je znal problem spremeniti v priložnost, tako da je vedno dajal prednost zaupanju v Božjo previdnost.

Če se včasih zdi, da nam Bog ne pomaga, to ne pomeni, da nas je zapustil, ampak da se zanese na nas, na to, kar lahko načrtujemo, odkrijemo, najdemo, dosežemo.

Gre za tisti ustvarjalni pogum, ki so ga pokazali prijatelji mrtvoudnega, ko so ga spustili s strehe, da so ga predstavili Jezusu (prim. *Lk* 5,17-26). Težava ni zadržala drznosti in vztrajnosti teh prijateljev. Bili so prepričani, da Jezus lahko ozdravi bolnika in ker »zaradi množice niso našli poti, kjer bi ga nesli noter, so se z njim povzpeli na streho in ga skoz opeko spustili s posteljo vred ravno pred Jezusa. Ko je videl njihovo vero, je rekel: ‚Človek, odpuščeni so ti tvoji grehi!‘« (v. 19-20). Jezus je prepoznal ustvarjalno vero, s katero so ti možje skušali predenj prinesiti svojega bolnega prijatelja.

Evangelij ne navaja podatkov o tem, koliko časa so Marija, Jožef in Jezus ostali v Egiptu. Zanesljivo so se morali prehranjevati, imeti bivališče, delo. Ne potrebujemo veliko domišljije, da zapolnimo molk evangelija o tej zadevi. Sveta družina se je morala spoprijeti s konkretnimi težavami, kakor vse druge družine, kakor številni naši bratje migranti, ki tudi danes tvegajo življenje, prisiljeni zaradi nesreč in lakote. V tem smislu mislim, da je sv. Jožef v resnici poseben zavetnik vseh tistih, ki morajo zapustiti svojo zemljo zaradi vojn, sovraštva, preganjanja in bede.

Na koncu vsakega dogodka, v katerem ima Jožef glavno vlogo, evangelij pripomni, da je vstal, vzel s seboj Otroka in njegovo Mater ter naredil, kar mu je Bog naročil (prim. *Mt* 1,24; 2,14.21). Dejansko sta Jezus in njegova mati Marija najdragocenejši zaklad naše vere.²¹

²¹ Prim S. Rituum Congregatio, *Quemadmodum Deus* (8. decembra 1870), v: ASS 6 (1870-71), 193; P_W IX., *Inclytum Patriarcham* (7. julija 1871): l.c., 324-327.

V načrtu odrešenja ni mogoče ločiti Sina od Matere, od nje, ki je »napredovala na romanju vere in vztrajala v svojem zedinjenju s Sinom zvesto do križa.«²²

Stalno se moramo spraševati, ali z vsemi svojimi močmi varujemo Jezusa in Marijo, ki sta skrivnostno zaupana naši odgovornosti, naši skrbi, našemu varstvu. Sin Vsemogočnega pride na svet tako, da sprejme stanje velike slabotnosti. Potrebuje Jožefa, da ga brani, zaščiti, neguje in mu omogoči odraščanje. Bog zaupa v tega moža, kakor to stori Marija, ki v Jožefu najde njega, ki ji ne želi samo rešiti življenje, ampak bo vedno poskrbel zanj in za Otroka. V tem smislu ni mogoče, da bi sv. Jožef ne bil varuh Cerkev, saj je Cerkev podaljšanje Kristusovega telesa v zgodovini, hkrati pa materinstvo Cerkev predstavlja Marijino materinstvo.²³ Ko Jožef še naprej varuje Cerkev, še naprej varuje *Dete in njegovo mater*, pa tudi mi, ko ljubimo Cerkev, še naprej ljubimo *Dete in njegovo mater*.

Ta Otrok je Tisti, ki bo rekel: »Kar koli ste storili enemu od teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili« (*Mt 25,40*). Zato je vsak, ki je v potrebi, vsak revež, vsak trpin, vsak umirajoči, vsak tujec, vsak zapornik, vsak bolnik »Otrok«, ki ga Jožef še naprej varuje. Zaradi tega sv. Jožefa kličemo kot zaščitnika ubožcev, potrebnih, izgnancev, žalostnih, revežev in umirajočih. In zato Cerkev ne more drugače, kot da ljubi predvsem zadnje, ker jim je Jezus dal prednost, ko se je z njimi osebno poistovetil. Od Jožefa se moramo naučiti enake skrbi in odgovornosti: ljubiti Otroka in njegovo mater; ljubiti zakramente in dobrotelne; ljubiti Cerkev in reveže. Vsaka od teh resničnosti je vedno *Otrok in njegova mati*.

²² 2. vatikanski koncil, Dogmatična konstitucija *Lumen gentium* – O Cerkvi (1964), 58.

²³ Prim. *Katekizem Katoliške Cerkev*, 963–970.

6. Oče, ki dela

Eden od vidikov, ki je značilen za sv. Jožefa in je bil poudarjen že v času prve socialne okrožnice *O novih stvarih - Rerum novarum* Leona XIII., je njegov odnos do dela. Sv. Jožef je bil tesar, ki je pošteno delal, da je vzdrževal družino. Od njega se je Jezus naučil vrednosti, dostojanstva in veselja tega, kar pomeni jesti kruh, ki je sad dela lastnih rok.

V našem času, ko se zdi, da je delo spet postalo žgoče socialno vprašanje in brezposelnost včasih dosega vznemirljive ravni tudi med tistimi narodi, ki so desetletja živeli v določeni blaginji, je potrebno z obnovljeno zavestjo razumeti pomen dela, ki daje dostojanstvo, naš svetnik pa je vzorni varuh tega.

Delo postane sodelovanje pri delu odrešenja, priložnost, da pospešimo prihod Kraljestva, da razvijamo svoje možnosti in dobre lastnosti, s tem da jih postavimo v službo družbe in občestva. Tako delo postane priložnost za uresničevanje ne le za nas same, ampak predvsem za izvorno jedro družbe, družino. Družina, ki trpi zaradi pomanjkanja dela, je v večji meri izpostavljena težavam, napetostim, zlomom ter celo obupni, v obup pehajoči skušnjavi razpada. Kako bi mogli govoriti o človeškem dostojanstvu, ne da bi se zavzemali za to, da bi vsi imeli možnost dostojnega vzdrževanja?

Človek, ki dela, ne glede na to, kakšna je njegova naloga, sodeluje s samim Bogom, postane nekoliko stvaritelj sveta, ki nas obdaja. Kriza našega časa, ki je ekonomska, socialna, kulturna in duhovna kriza, lahko za vse predstavlja klic k vnovičnemu odkritju vrednote, pomembnosti in nujnosti dela za začetek nove »normalnosti«, v kateri nihče ne bo izključen. Delo sv. Jožefa nas spominja, da sam Bog, ki je postal človek, ni zaničeval dela. Izguba dela, ki prizadeva številne brate in sestre in ki v zadnjem času narašča zaradi pandemije covid-19, mora biti klic, da spet preverimo svoje prednostne naloge. Prosimo sv. Jožefa Delavca, da bi mogli najti poti, ki nas bodo obvezale, da bomo rekli:

noben mlad človek, sploh noben človek in nobena družina brez dela!

7. Oče v senci

Poljski pisatelj Jan Dobraczyński v svoji knjigi *Očetova senca*²⁴ v obliki romana pripoveduje o življenju sv. Jožefa. S sugestivno podobo sence opredeli Jožefov lik, ki je v odnosu do Jezusa zemeljska senca nebeškega Očeta: pazi nanj, ga varuje, se nikoli ne loči od njega, da hodi po njegovih stopinjah. Pomislimo, na kaj Mojzes spominja Izraela: »V puščavi [...] si videl, kako te je Gospod, tvoj Bog, nosil, kakor človek nosi svojega sina, vso pot« (5 Mz 1,31). Tako je Jožef vse svoje življenje uresničeval očetovstvo.²⁵

Očetje se ne rodijo, očetje postanejo. Oče se ne postane samo zaradi tega, ker ima otroka, ampak ker je odgovorno prevzel skrb zanj. Kadar koli nekdo prevzame skrb za življenje nekoga drugega, v nekem smislu v odnosu do njega uresničuje očetovstvo.

V družbi našega časa je pogosto videti, da otroci nimajo očeta. Tudi današnja Cerkev potrebuje očete. Opomin sv. Pavla, namenjen Korinčanom, je vedno aktualen: »Čeprav bi namreč imeli deset tisoč vzgojiteljev v Kristusu, vendar nimate mnogih očetov« (1 Kor 4,15). Potrebno bi bilo, da bi vsak duhovnik ali škof lahko dodal kakor apostol: »V Kristusu Jezusu sem vas namreč po evangeliju rodil jaz« (*prav tam*). Galačanom pa pravi: »Otroci moji, ki vas ponovno rojevam v bolečini, dokler ne bo v vas oblikovan Kristus« (4,19).

Biti oče pomeni vpeljati otroka v izkustvo življenja, resničnosti. Ne ga zadrževati, ne ga zapirati, ne ga posedovati, ampak ga usposobiti za odločitve, za svobodo, za odhode.

²⁴ Izvirna izdaja: *Cień Ojca*, Warszawa 1977 (slovenska izdaja Družina 2017).

²⁵ Prim. Sv. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda *Redemptoris custos – Odrešenikov varuh*, 7–8, v: AAS 82 (1990), 12-16.

Morda je izročilo zaradi tega Jožefu poleg vzdevka oče dalo še vzdevek »najčistejši«. Ne gre za zgolj čustveno oznako, ampak za povzetek zadržanja, ki izraža nasprotje posedovanja. Čistost je svoboda od posedovanja na vseh področjih življenja. Šele ko je ljubezen čista, je v resnici ljubezen. Ljubezen, ki hoče posedovati, na kocu vedno postane nevarna, zapira, duši, onesrečuje. Bog je človeka ljubil s čisto ljubeznijo, ko ga je pustil svobodnega tudi za to, da se lahko zmoti in se postavi proti Njemu. Logika ljubezni je vedno logika svobode in Jožef je znal ljubiti na izredno svoboden način. Samega sebe ni nikoli postavljajl v središče. Znal je stopiti iz središča ter postaviti v središče svojega življenja Marijo in Jezusa.

Jožefova sreča ni v logiki žrtvovanja sebe, ampak v darovanju sebe. V tem možu nikdar ne zaznamo razočaranja, ampak samo zaupanje. Njegov vztrajni molk se ne pogloblja v pritožbe, ampak vedno v konkretna dejanja zaupanja. Svet potrebuje očete, odklanja gospodarje, odklanja torej tiste, ki hočejo posedovati drugega, da bi zapolnili svojo praznino; odklanja tiste, ki avtoriteto zamenjujejo z avtoritarnostjo, služenje s servilnostjo, soočenje z zatiranjem, dobrodelnost s socialnim skrbstvom, silo z razdejanjem. Vsaka resnična poklicanost se rodi iz darovanja sebe, ki pomeni dozorevanje preproste žrtve. Tudi v duhovništvu in v posvečenem življenju se zahteva ta vrsta zrelosti. Kjer neka zakonska, celibaterska ali deviška poklicanost ne doseže zrelosti darovanja samega sebe in se ustavi na logiki žrtve, je v nevarnosti, da izraža nesrečo, žalost in razočaranje, namesto da bi postala znamenje lepote in veselja v ljubezni.

Očetovstvo, ki se odpove skušnjavi, da bi živelo življenje otrok, vedno odpira še neznane prostore. Vsak otrok vedno nosi s seboj skrivnost, nekaj neznanega, ki se lahko razode ne samo s pomočjo očeta, ki spoštuje njegovo svobodo. Očeta, ki se zaveda, da izpolnjuje svoje vzgojno delovanje in v polnosti živi očetovstvo samo takrat, ko je postal »nepotreben«, ko vidi, da otrok postaja samostojen in sam stopa po poteh življenja; ko se postavi v položaj Jožefa, ki je vedno vedel, da

ta otrok ni njegov, ampak je bil samo zaupan njegovi skrbi. V bistvu je na to mislil Jezus, ko je rekel: »Tudi na zemlji nikomur ne pravite 'oče', kajti eden je vaš Oče, ta, ki je v nebesih« (Mt 23,9).

Kadar koli se znajdemo v položaju, da moramo uresničevati očetovstvo, se moramo vedno spominjati, da nikoli ne gre za posest, ampak za »znamenje«, ki napotí na višje očetovstvo. V nekem smislu smo vsi vedno v Jožefovem položaju: senca edinega nebeškega Očeta, ki »daje svojemu soncu, da vzhaja nad hudobnimi in dobrimi, ter pošilja dež pravičnim in krivičnim« (Mt 5,45); in senca, ki sledi Sinu.

»Vstani, vzemi dete in njegovo mater,« (Mt 2,13) reče Bog sv. Jožefu.

Namen tega Apostolskega pisma je povečati ljubezen do tega velikega svetnika, da bi nas spodbudilo, da bi prosili za njegovo priprošnjo ter posnemali njegove kreposti in njegovo navdušenje.

Posebno poslanstvo svetnikov namreč ni samo v tem, da izprosijo čudeže in milosti, ampak da prosijo za nas pred Bogom, kakor sta delala Abraham²⁶ in Mojzes,²⁷ kakor dela Jezus, »edini srednik« (1 Tim 2,5), ki je pri Bogu Očetu naš »zagovornik« (1 Jn 2,1), »vedno živi, da posreduje [za nas] (Heb 7,25; prim. Rim 8,34).

Svetniki pomagajo vernikom »težiti po svetosti in svojemu stanu primerni popolnosti«. ²⁸ Njihovo življenje je stvaren dokaz, da je evangelij mogoče živeti.

Jezus je rekel: »Učite se od mene, ker sem krotak in v srcu ponižen« (Mt 11,29), oni pa so zgledi življenja, ki ga je treba

²⁶ Prim. 1 Mz 18,23-32.

²⁷ Prim. 2 Mz 17,8-13; 32,30-35.

²⁸ 2. Vatikanski koncil, Dogmatična konstitucija *Lumen gentium* – O Cerkvi, 42.

posnemati. Sv. Pavel je izrecno spodbujal: »Postanite moji posnemovalci!« (1 Kor 4,16).²⁹ Sv. Jožef to govori s svojim zgovornim molkom.

Ob zgledu številnih svetnikov in svetnic se je sv. Avguštin vprašal: »Da bi ti ne zmogel, kar zmorejo tile in tile?« In tako je dosegel končno spreobrnjenje vzklikajoč: »Pozno sem te vzljubil, Lepota, večno davna, večno nova!«³⁰

Ne ostane drugega, kot da sv. Jožefa prosimo za milost vseh milosti, za naše spreobrnjenje.

Njemu namenjamo svojo molitev:

Pozdravljen, Odrešenikov varuh

in ženin Device Marije.

Tebi je Bog zaupal svojega Sina;

Vate je zaupala Marija;

s teboj je Kristus postal človek.

Blaženi Jožef, tudi za nas se pokaži očetovski,

vodi nas na poti življenja.

Izprosi nam milost, usmiljenje in pogum

ter nas brani vsakega zla. Amen.

V Rimu, pri Svetem Janezu v Lateranu, 8. decembra, na praznik Brezmadežnega spočetja blažene Device Marije, leta 2020, v osmem letu mojega papeževanja.

Franciscus

²⁹ Prim. 1 Kor 11,1; Flp 3,17; 1 Tes 1,6.

³⁰ Sv. Avguštin, *Izpovedi*, 8, 11, 27; *PL* 32, 761; 10, 27, 38; *PL* 32, 795.

CERKVENI DOKUMENTI

- CCC – KKC Catechismo della Chiesa cattolica – Katekizem Kato-
liške cerkve, Ljubljana 1993.
- EG – VE Papež Frančišek, Apostolsko pismo Evangelii gau-
dium – Veselje evangelija, Cerkevni dokumenti 140,
Ljubljana 2014.
- LG – C Drugi vatikanski koncil, Dogmatična konstitucija
Lumen gentium – O Cerkvu (1964)
- RRC – OV Janez Pavel II., Apostolsko pismo Redemptoris
custos – Odrešenikov varuh (15. avgusta 1989), v:
AAS 82 (1990), 5-34.

DODATEK

LITANIJE SV. JOŽEFA

Molimo jih na praznik svetega Jožefa, v mesecu marcu, ob sredah, ob potrebah Cerkve, ob srečanjih bolnikov.

Gospod, usmili se
Kristus, usmili se
Gospod, usmili se
Kristus, sliši nas
Kristus, usliši nas

Bog Oče nebeški – *usmili se nas*
Bog Sin, Odrešenik sveta
Bog Sveti Duh
Sveta Trojica, en sam Bog

Sveta Marija – *prosi za nas*
Sveti Jožef
Slavni sin Davidov

Luč očkav
Ženin Božje Porodnice
Čisti varuh Device

Rednik Sina Božjega
Skrbni branitelj Kristusov
Glavar Svete družine

Jožef najpravičnejši
Jožef najčistejši
Jožef najmodrejši

Jožef najsrčnejši
Jožef najpokornejši
Jožef najzvestejši

Ogledalo potrpežljivosti
Ljubitelj uboštva
Zgled delavcev

Kras domačega življenja
Varuh devic
Steber družin

Tolažnik nesrečnih
Upanje bolnikov
Zavetnik umirajočih

Strah hudobnih duhov
Zaščitnik svete Cerkve

Jagnje Božje, ki odjemlješ grehe sveta
– *prizanesi nam, o Gospod*

Jagnje Božje, ki odjemlješ grehe sveta
– *usliši nas, o Gospod*

Jagnje Božje, ki odjemlješ grehe sveta
– *usmili se nas*

- Postavil si ga za gospodarja svoji hiši.
- In za vladarja vsej svoji posesti.

Molimo. Dobri Bog, v svoji previdnosti si izbral svetega Jožefa za moža Materi svojega Sina. Častimo ga kot varuha na zemlji, naj nam bo tudi priprošnjik v nebesih. Po Kristusu, našem Gospodu. – Amen.

Ali

- Prosi za nas, sveti Jožef.
- Da postanemo vredni obljub Kristusovih.

Molimo. Sveti Jožef, varuh Svete družine, prosi za nas Božjega Sina Jezusa, da se bomo v varstvu njegove milosti v tem življenju zmagovito bojevali in po smrti od njega prejeli venec zveličanja. – Amen.

MOLITEV K SVETEMU JOŽEFU

K tebi, o sveti Jožef, pribežimo v svojih stiskah, in ko smo na pomoč poklicali tvojo sveto nevesto, prosimo zaupljivo tudi tvojega varstva. Pri ljubezni, ki te je vezala z brezmadežno Devico, Božjo Materjo, in pri očetovski ljubezni, s katero si objemal dete Jezusa, te ponižno prosimo, ozri se milostno na delež, ki ga je pridobil Jezus s svojo krvjo, in pomagaj nam v naših potrebah s svojo močjo in priprošnjo.

O, skrbni varuh svete družine, varuj izvoljeno ljudstvo Jezusa Kristusa; odvrni od nas, ljubezni polni oče, vsako kugo zmot in greha. Podpiraj nas milostno iz nebes, o mogočni naš varuh, v tem boju zoper moči teme, in kakor si nekdaj otel dete Jezusa iz smrtne nevarnosti, tako brani zdaj sveto Cerkev Božjo sovražnega zalezovanja in vsakega nasprotovanja. Varuj nas vsekdar, da bomo po tvojem zgledu in s tvojo pomočjo mogli sveto živeti, srečno umreti in doseči večno zveličanje v nebesih. – Amen.

ON MORA RASTI, JAZ PA SE MANJŠATI« (Jn 3,30)

Te besede je izrekel Janez Krstnik ob srečanju z Jezusom. Ne postavlja sebe v ospredje, marveč priznava, da obstaja tisti, ki je večji od njega. Človek, ki meni, da je »naj ... naj ...«, s tem izraža svojo duhovno revščino. V življenju se to pogosto dogaja. Nekateri se sklicujejo, da so največji umetniki ali misleci, najprodornejši znanstveniki, najboljši narodnjaki in politiki, ali vsaj večji in boljši od drugih. Tudi družba nosi del odgovornosti za takšno duhovno stanje, ko postavlja zdaj enega zdaj drugega na piedestal, da bi ga pozneje zavrgla in pozabila. Papež Frančišek nenehno opozarja današnjo civilizacijo, da živi in zagovarja »kulturo odmetavanja, zapostavljanja in izključevanja«.

Ne tako sv. Jožef. Zaman iščemo v evangeliju besedo, ki bi jo spregovoril o sebi. V tem je celo prekosil Janeza Krstnika, ki je z zanikal, da je eden izmed prerokov, pač pa je priznal, »da ni vreden, da bi mu - Kristusu - odvezal jermen na sandalu« (Jn 1,27). Jožefovo življenje in poslanstvo je, tako kot Marijino, v službi Jezusa, Božjega Sina in Odrešenika človeštva. Za krščanstvo in teološko refleksijo Jožef ni nikoli predstavljal zgočega vprašanja. Morda je treba iskati razlog v tem, da je bila krščanskemu ljudstvu njegova podoba razumljiva in sprejemljiva. Kristološka in mariološka vprašanja so bila v prvih stoletjih krščanstva močno v ospredju. Pomislimo na monofizitizem in arianizem, ki sta zanikala - prvi Kristusovo človeško naravo, drugi Kristusovo enakost z Očetom, s tem v zvezi pa tudi Marijino materinstvo. V poznejših stoletjih, zlasti v času reformacije, so se pojavila še druga vprašanja: zakaj Marijino češčenje, ki tako ali drugače odvzema dolžno češčenje Kristusu. Cerkevni očetje so, ne brez božjega navdiha, z mnogo truda opredelili razodeti nauk, da je Kristus pravi Bog in pravi človek, da je torej tudi Marija mati Boga in človeka, mati in devica, vzeta v nebo z dušo in telesom. Ne gre prezreti, da je krščansko ljudstvo od začetka to priznavalo

kot razodeti nauk, da je tedaj in pozneje v duhu vedno živega in prepričljivega »verskega čuta« (»sensus fidei«) zavračalo zanikanje Marijine vloge v odrešenjskem načrtu, Marijo pa sprejemalo kot srednico in priprošnjico vernega ljudstva pri Bogu. V apsidah prvotnih bazilik in cerkvah je ob upodobitvi Kristusa sredi zbora apostolov vedno tudi Marija, mati Kristusa in mati Cerkve, ki po prejemu Svetega Duha odhaja na pot evangelizacije sveta.

Medtem se je podoba sv. Jožefa, ki ni zbujala podobnih vprašanj, oblikovala predvsem v njegovi človeški, etični in asketski razsežnosti. Takšna je ostala do današnjega dne. Dovolj bodi navesti naslove posameznih delov Apostolskega pisma, ki to potrjujejo. Sv. Jožef je »ljubljeni oče, oče v nežnosti, oče v poslušnosti, oče v sprejemanju, oče ustvarjalnega poguma, oče, ki dela ...«. Naslovi izražajo dinamiko in razsežnost njegovega poslanstva, ki ni bilo vedno dovolj upoštevano v cerkvenem izročilu. Če smemo kdaj govoriti o razvoju krščanskih dogem, smemo reči, da je (bila) neka osnovna verska resnica vedno živa v verovanju krščanskega ljudstva in v teološki refleksiji, da pa neka resnica v nekem času prihaja do večje jasnosti, torej tudi do večje uveljavitve v življenju krščanskega ljudstva. Prav to lahko navajamo v primeru češčenja sv. Jožefa.

Apostolsko pismo o sv. Jožefu, »Odrešenikovem varuhu« in »zavetniku vesoljne Cerkve«, povzema teološke vsebine na temelju Svetega pisma in krščanskega izročila ter pastoralnih oblik češčenja sv. Jožefa. V hierarhiji verskih resnic te vsebine ne segajo v sam vrh verskega razodetja, kar pa ne zmanjšuje njihovega sporočila, ki je vedno enovito in celovito. Tako na primer v mašnem kanonu ime sv. Jožefa ni bilo omenjeno. V novejšem času je bilo uvedeno takoj za spominom Božje matere Marije, pred svetniki in apostoli. Nekateri so v dvomu, ali navajati v besedilu »moža« ali »ženina« sv. Jožefa, čeprav teologi in liturgični strokovnjaki niso imeli pomislekov glede prve izbire. Številne pripombe se dotikajo praznikov in svetnikovega češčenja. Tako je Pij IX. leta 1870, ob zori komunizma in delavskega gibanja, razglasil sv. Jožefa za zavetnika vesoljne Cerkve, ki je skupaj z družbo doživljala dramatična dogajanja.

ja: razhajanja na 1. vatikanskem koncilu, »ujetništvo« papeža ob razglasitvi združene Italije leta 1870; rastoči racionalizem in pozitivizem, ki je zajel evropske narode. Papež Pij IX. je bil naklonjen tudi ljudskim pobožnostim v čast sv. Jožefu. Prejšnje stoletje se je svetniku in človeštvu oddolžilo s 1. majem kot praznikom sv. Jožefa Delavca, da bi dalo priznanje delavcem in ponudilo roko novim družbenim ideologijam. Koncil je v Pastoralni konstituciji Cerkev v sedanjem svetu (1965, 33–459) ter Poslanici delavcem ob sklepu koncila (8. 12. 1965) ovrednotil delo in razvoj tedanjega sveta. Papeži, od Leona XIII. do Janeza Pavla II., so v okrožnicah o družbenem nauku Cerkve (Rerum novarum, Quadragesimo anno, Pacem in terris, Populorum progressio, Laborem exencens, Sollicitudo rei socialis, Centesimus annus ...) vedno znova razlagali antropološki in evangelijski pogled na delo in razvoj, pri čemer so pogosto navajali zgled Kristusa, sina nazareškega delavca sv. Jožefa. V času po vojni je bilo v Sloveniji svetniku posvečenih nekaj cerkva (Idrija, Ivančna Gorica).

Tudi verski čut krščanskega ljudstva se je, brez pomislekov, napajal ob izvirih svetopisemskega sporočila o sv. Jožefu. Sveta družina, Jezus – Marija – Jožef, je skupaj prehodila življenjsko pot in spolnjevala naloge, ki ji jih je zaupal Bog. Njene podobe in druga znamenja so domovala v krščanskih družinah, ki so se posvetile sveti družini. Jaslic si brez svete družine ne moremo zamisliti. Kakor je bil sv. Jožef skrben varuh Božjega Sina in njegove matere Marije, tako je tudi skrben varuh in zavetnik krščanskih družin, varuh vesoljne Cerkve, nedosegljiv vzor verujočim, zlasti možem in fantom. Tako je bilo nekoč. Ali je še danes? Vzorniki, fiktivni in virtualni, so postali filmski igralci, športniki, pevci sodobne zabavne glasbe, junaki z malih ekranov ipd. Feministično gibanje je spravilo moške sploh v obrambno držo, iz katere ne najdejo izhoda; sekularizacija verskih vsebin in sporočil je opravila svoj zmagoviti pohod. Ali je mogoče temu kljubovati, se vrniti na staro? Ne!

Eppur si muove! In vendar se premika. Prične se z ugotovitvijo, kje smo. Tako bo storil pameten kmet in umni gos-

podar, graditelj nove hiše, uspešen menedžer, brezposelni delavec, športni trener, fant ali dekle ... Izhodišče je vedno realno stanje. Psihologi, svetovalci in analitiki družbenega in družinskega življenja (Pavao Brajša, Hubert Požarnik) kličejo: »Očetje, kje ste?« Pogum enega prebudi pogum drugega. Začeti je treba, pridobiti somišljenike in sodelavce, sicer v družbenem življenju ni premika. Tako je storil Kristus, ko je klical apostole, tedaj še ribiče in sodelavce tuje, rimske oblasti; tako so storili začetniki redovnih skupnosti v srednjem veku in pozneje - sv. Frančišek Asiški, sv. Dominik, sv. Ignacij Lojolski, sv. Terezija iz Kalkute ... Spoznanje in spreobrnjenje je vedno osebno, vendar šele v občestvu doživi eklezialno razsežnost, prepričljiv odmev in nov zagon. Tako se rojeva Cerkev (Eklezija), novo občestvo, ki ga ustvarja in povezuje Kristus. Tako je bilo nekoč, tako je danes!

Pobude so dar Svetega Duha, ki jih oblikuje, vzgaja in podpira. Današnji čas, v katerem se kljub globalizaciji in možnostim komunikacije širi individualizem, ni nič drugačen od nekdanjih časov. Negativni trendi so še kako vidni: novi voditelji (družbeni, kulturni, mnenjski, gospodarski ...) pritegnejo množice, ki so zaradi osebne miselne, čustvene, izkustvene ali kakšne druge nezrelosti lahek plen »karizmatičnih voditeljev«. Tako jih povsem zgrešeno imenujejo medijski in družbeni voditelji, ki se tudi sami imajo za medijske (»karizmatične«) voditelje. Zakaj se je naziv »karizma« razširil tudi na primere, ko gre za očitno zavajanje in laž, za osebne interese, ne pa za dar (karizmo), ki je po svojem izvornem pomenu dar v blagor skupnosti? Stvarnost bi zahtevala izčrpnjšo obravnavo.

Apostolsko pismo papeža Frančiška Z OČETOVSKIM SRCEM je lahko nova pobuda tako za teološko poglobitev vloge sv. Jožefa v zgodovini odrešenja kot za ovrednotenje nekdanjih in novih pastoralnih pobud, ki čakajo pri odprtih vratih na njihovo uresničenje. Podoba svetnika je za kristjana izziv, kako odgovoriti na Božji klic. Tako kot Mariji je tudi Jožefu namenjen klic: »Ne boj se!« Prvi korak vere je sprejem Božjega povabila v zavesti, da je Bog večji od nas, našega razuma

in naših moči. V Svetem pismu ne najdemo nobenega indica, kako sta se Marija in Jožef pogovarjala o enovitem Božjem klicu. Nedvomno je pretok vere oba utrjeval v velikodušnem odgovoru, ki je moral neštetokrat iti skozi preizkušnje, podobne preizkušnjam današnjega vernika. V molitvi rožnega venca smemo upravičeno vse dogajanje spremljati skozi Jožefove oči. Dosedanja liturgična praznovanja in ljudske pobožnosti, kot so prazniki sv. Jožefa (nedelja svete družine, 19. marec, 1. maj), litanije sv. Jožefa, maše ob sredah, spomin vsakega 19. v mesecu, molitev ob koncu rožnega venca »K tebi, o sveti Jožef, pribežimo v svojih stiskah«, molitve za srečno smrt, danes globalna vprašanja, kot so migracije, duhovna izgubljenost družbe in človeštva, pa tudi manj znana vprašanja posameznikov, družin in skupnosti. Potrebno je vse to ovrednotiti in poglobiti, dati molitvi in srečanjem konkreten namen: za družine, za družine v stiskah, za mladino, ki se pripravlja na zakon, za narod, njegove (svetne in duhovne) voditelje, za kristjane po svetu ipd.

Nedelja svete družine je priložnost, da v oznanilih, zlasti pa v osebнем pismu povabimo k skupnem obhajanju praznika, ki ga oblikujejo zakonska občestva ali razne skupnosti. Tako se posamezna družina, domača Cerkev, prepozna v župnjski družini in župnija v družini, »občestvu ljubezni«. Kjer je v navadi obisk in blagoslov družine ob božičnih ali velikonočnih praznikih ali kakem drugem času, je priložnost, da v dogovoru z družino opravimo posvetitev družine in ji podarimo ustrezen spomin: podobo svete družine (sliko, kip), Apostolsko pismo Z očetovskim srcem, knjigo z versko ali vzgojno vsebino, rožni venec ipd. Tedaj z njimi zmolimo rožni venec ali desetko rožnega venca. Ni dovolj priporočati, treba je pokazati in ponuditi vzorce, ki jih bodo vzeli v roke in se pridružili molitvi vse Cerkve.

Posebno skrb je treba to leto posvetiti zakonskim občestvom, v katerih se zbirajo zakonci, možje in žene, ki hočejo nekaj storiti za duhovno rast njihovega zakona in za župnjsko skupnost po načelu: »družina za družine« ali »družina, postani, kar si!« Ti nameni bodo pomagali družinam prerasti

tako družinske kot župnijske meje ter spolnjevati svoje poslanstvo v širšem krogu družin in pomoči potrebnim družinam, v sprejemanju večjega števila otrok. V taki usmeritvi bodo našli razlog za svoje prijateljevanje in duhovno oblikovanje. Novost v slovenskem prostoru je pobuda »možje sv. Jožefa«. Skupnost je namenjena moškim, poročenim in samskim, vernim in tudi manj vernim, ki gojijo duhovnost in pogovor (informacije: p.vili.louše@gmail.com). Gibanje se širi po osebnih stikih in možnostih osebne udeležbe.

Marija je bila »milosti polna«. Tudi sv. Jožef je bil deležen posebnih milosti za poslanstvo, ki mu je bilo zaupano. Poklicani smo, da se pridružimo Božji modrosti in darežljivosti, da bomo to lahko delili z drugimi.

Rafko Valenčič

Kazalo

Papež Frančišek	
Apostolsko pismo	
Z OČETOVSKIM SRCEM	
<i>PATRIS CORDE</i>	5
1. Ljubljeni oče	7
2. Oče v nežnosti	9
3. Oče v poslušnosti	10
4. Oče v sprejemanju	12
5. Oče ustvarjalnega poguma	14
6. Oče, ki dela	17
7. Oče v senci	18
CERKVENI DOKUMENTI	23
DODATEK	
Litanije sv. Jožefa	25
Molitev k svetemu Jožefu	27
Rafko Valenčič	
ON MORA RASTI, JAZ PA SE MANJŠATI« (Jn 3,30)	29
Kazalo	35

Zbirka CERKVENI DOKUMENTI

Opomba: Objavljamo skrajšan seznam dokumentov, med njimi okrožnice in pomembnejše dokumente. Celoten seznam je objavljen v prejšnjih številkah.

2. Janez Pavel II., Okrožnica Človekov Odrešenik (1979)
10. Janez Pavel II., Okrožnica o božjem usmiljenju (1981)
13. Janez Pavel II., Okrožnica o človeškem delu (1981)
16. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o družini (1982)
25. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o pokori in spravi (1985)
32. Janez Pavel II., Okrožnica o Svetem Duhu (1986)
34. Janez Pavel II., Okrožnica o Odrešenikovi Materi (1987)
37. Janez Pavel II., Okrožnica o skrbi za socialno vprašanje (1988)
41. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o krščanskih laikih (1989)
45. Janez Pavel II., Okrožnica Ob stoletnici (1991)
46. Janez Pavel II., Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo (1991)
48. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev (1992)
52. Janez Pavel II., Okrožnica Sijaj resnice (1994)
56. Direktorij za službo in življenje duhovnikov (1994)
58. Janez Pavel II., Apostolsko pismo V zarji tretjega tisočletja (1995)
60. Janez Pavel II., Okrožnica Evangelij življenja (1995)
63. Janez Pavel II., Okrožnica Da bi bili eno (1996)
78. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Gospodov dan (1998)
80. Janez Pavel II., Okrožnica Vera in razum (1999)
87. Papeška biblična komisija, Interpretacija Svetega pisma v Cerkvi (2000)
91. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja (2001)
94. Kongregacija za bogoslužje, Splošna ureditev rimskega misala (2002)
95. CEI, Kako oznanjati evangelij v svetu, ki se spreminja (2002)
99. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik, pastir in voditelj župnijskega občestva (2002)
101. Janez Pavel II., Okrožnica Cerkev iz evharistije (2003)
102. Kongregacija za bogoslužje in za zakramente, Direktorij za ljudske pobožnosti in bogoslužje (2003)
104. Papeški svet za kulturo, Jezus Kristus prinašalec žive vode (2003)
107. Kongregacija za verski nauk, Pismo o sodelovanju moških in žensk (2004)
112. Papež Benedikt XVI., Okrožnica Bog je ljubezen (2006)
115. Papež Benedikt XVI., Posinodalna apostolska spodbuda Evharistija – zakrament ljubezni (2007)

118. Papež Benedikt XVI., Okrožnica Rešeni v upanju (2008)
124. Papeška biblična komisija, Sveto pismo in morala (2009)
127. Benedikt XVI., Okrožnica Ljubezen v resnici (2009)
130. Mednarodna teološka komisija, V iskanju univerzalne etike – Nov pogled na naravni moralni zakon (2010).
131. Papež Benedikt XVI., Posinodalna apostolska spodbuda Gospodova beseda – Verbum Domini (2011)
132. Italijanska škofovska konferenca, Pismo iskalcem Boga (2011)
134. Papež Benedikt XVI., Apostolsko pismo Vrata vere – Porta fidei (2012)
136. Mednarodna teološka komisija, Teologija danes – pogledi, viri in merila (2012)
138. Papež Frančišek, Okrožnica Luč vere – Lumen fidei (2013)
140. Papež Frančišek, Apostolska spodbuda Veselje evangelija (2014)
141. Komisija škofovskih konferenc Evropske skupnosti, Evropska skupnost solidarnosti in odgovornosti (2014)
142. Papeški svet za zakonska besedila, Navodilo Dostojanstvo zakona (2014)
144. Papež Pavel VI., Okrožnica Posredovanje človeškega življenja (nova izdaja) (2014)
145. Tretje izredno splošno zasedanje škofovske sinode – Sinodalno poročilo (2015)
146. Kongregacija za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja – Pozorno opazujte (2015)
147. Kongregacija za bogoslužje in disciplino zakramentov – Homiletični direktorij (2015)
148. Slovenska škofovska konferenca, Narodne smernice za oblikovanje in službo stalnih diakonov v Sloveniji (2015)
149. Papež Frančišek, Okrožnica o skrbi za skupni dom Hvaljen, moj Gospod – laudato si' (2015)
150. Skupno luteransko-katoliško obeleževanje reformacije leta 2017. Od konflikta do skupnosti (2016)
151. Papež Frančišek, Apostolsko pismo v obliki motu proprio Gospod Jezus, usmiljeni sodnik (2016)
152. Papež Frančišek, Posinodalna apostolska spodbuda Radost ljubezni (2016)
153. Konferenca katoliških škofov ZDA, Čisto srce mi ustvari (2016)
154. Kongregacija za verski nauk, Cerkev se pomlaja (2017)
155. Kongregacija za duhovščino, Dar duhovniškega poklica (2018)
156. Papež Frančišek, Apostolska spodbuda Veselite in radujte se (2018)
157. Dikasterij za laike, družino in življenje, Dati vse od sebe (2019)
158. Papež Frančišek, Posinodalna apostolska spodbuda Kristus živi (2019)

159. Kongregacija za katoliško vzgojo, Moškega in žensko ju je ustvaril (2019)
160. Papež Frančišek, Škofovsko občestvo,* Mednarodna teološka komisija, Sinodalnost v življenju in poslanstvu Cerkve (2020)
161. Papež Frančišek, Posinodalna apostolska spodbuda Ljubljena Amazonija (2020)
162. Kongregacija za duhovščino, Navodilo – Pastoralno spreobrnjenje župnijske skupnosti v službi misijonskega poslanstva Cerkve (2020)
163. Kongregacija za verski nauk, Pismo Usmiljeni Samarijan (2020)
164. Papež Frančišek, Apostolsko pismo Gorečnost za Sveto pismo (2020)
165. Papež Frančišek, Okrožnica Vsi smo bratje (2020)
166. Papež Frančišek, Apostolsko pismo Z očetovskim srcem (2021)

ZALOŽBA
DRUŽINA

9 789610 407935